

[Finansministeren.]

mellem staten og kommunerne på hele dette område, og der er ingen modsætninger, så vidt jeg kan se i øjeblikket.

Til hr. Chr. R. Christensen vil jeg gerne sige, at det ikke bare drejer sig om at indføre en ny titel; en ny titel er selvfølgelig nødvendig, når man slår disse ting sammen. Det er naturligvis det andet, der ligger bagved. Jeg tror også, jeg har svaret på det, hr. Chr. R. Christensen var inde på med hensyn til, om der var tale om en nedvurdering af lokale myndigheder i forhold til staten. Det er der absolut ikke; der er tværtimod tale om et forsøg på større samarbejde og for så vidt også på decentralisering, selv om der allerede i øjeblikket — det må jeg lige tage med — foregår og siden 1946 er foregået en betydelig decentralisering i hele dette arbejde ved samarbejde mellem ligningsdirektorater og amt-ligningsinspektører, skatteråd og kommuner.

Hr. Aksel Larsen var inde på spørgsmålet om revisoruddannelse, og jeg er enig med ham; det er tanken, at netop den type folk i højere grad skal trækkes ind. Men det er også tanken at trække ikke-akademisk personale ind i ligningsarbejdet i langt højere grad end tidligere og give dem en uddannelse. Vi har denne uddannelse i gang; der er 40 mand fra amtstuerne på kursus i øjeblikket med henblik på en overførsel til amt-ligningsinspektøraterne, og vi har ned-sat et særlig udvalg med ligningsdirektør Begtrup som formand til at tage sig af hele uddannelsesproblemet. Kommissoriet for udvalget bygger på, at det skal være en uddannelse af ligningspersonale for både staten og kommunerne, så også dér har vi prøvet på at tage dette hensyn.

Over for hr. Arthur Jacobsen kan jeg kun henvise til, hvad jeg allerede har sagt om § 3, stk. 4: man kan ikke sige, at det er bedst at udbygge de kommunale sekretariater; det kan være det bedste på ét sted, men det kan være mindre godt et andet sted, og derfor har vi indføjet dette stk. 4 i § 3.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Thestrup): Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen bør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om adgang til gengivelser af udsendelser i Danmarks radio [af Hastrup m. fl.].

(Forslaget til folketingsbeslutning (nr. XI) findes i tillæg A. sp. 2559, fremsættelsen i tidenden sp. 2065).

Sagen sattes til forhandling.

Ministeren for kulturelle anliggender (Bodil Koch): Da jeg den 1. februar i år her i folketingsbetretning besvarede et spørgsmål fra hr. Hastrup vedrørende befolkningens adgang til ordrette referater eller kopier af båndoptagelser af fjernsynets og radioens udsendelser, lovede jeg, at vi i ministeriet ville foretage en nøje undersøgelse af hele dette problemområde med sigte på at nå frem til en rimelig ordning. Jeg fremhævede i den forbindelse, at jeg anså det for overordentlig vigtigt, at et menneske, som måtte føle sig angrebet eller generet i en udsendelse, burde have adgang til at få præcis oplysning om indholdet af den pågældende udsendelse. Den lovede undersøgelse blev straks sat i gang og er fortsat i gang — der er jo kun gået 2½ måned siden da. Danmarks radio har afgivet en redegørelse for sin praksis på området og for mulighederne for at udvide denne praksis, og ophavsretsrådet er i gang med sin undersøgelse af disse indviklede ophavsretlige problemer.

På denne baggrund kan det måske forekomme en lille smule forhastet, at der nu foreligger et forslag til folketingsbeslutning, som opfordrer mig til at fremsætte forslag, som pålægger Danmarks radio at opbevare båndoptagelser af alle radio- og TV-udsendelser, som sikrer personer, der direkte berøres af en udsendelse, ret til nøjagtig gengivelse af de opbevarede optagelser samt giver pressen og andre, som af hensyn til den offentlige meningsdannelse ønsker det,

[Ministeren for kulturelle anliggender.]

adgang til gengivelser af udsendelser, herunder debatter, foredrag, kommentarer el. lign., vedrørende økonomiske, politiske og religiøse spørgsmål. Jeg vil imidlertid gerne sige, at jeg finder de fremsatte forslag egnede til nærmere drøftelse, og for så vidt er de allerede indgået som et naturligt led i ministeriets fortsatte undersøgelser vedrørende befolkningens adgang til radioens udsendelser. I et vist omfang opfyldes de i forslaget fremsatte ønsker allerede af Danmarks radio eller vil kunne opfyldes uden større vanskeligheder.

Punkt 1 og punkt 2 i forslaget skulle næppe volde vanskelighed. Danmarks radio optager, som det også er nævnt i fremsættelsestalen til forslaget, allerede nu samtlige radio- og fjernsynsudsendelser på et særligt lydbånd, som opbevares i mindst 30 dage, og man er villig til at opbevare disse optagelser i længere tid, har man nu gjort os opmærksom på, f. eks. i 6 måneder. Dette ville være i harmoni med en bestemmelse i den nye svenske „radioansvarighetslag“ af 30. december 1966, hvorefter krænkelse i en udsendelse kan påtales i indtil 6 måneder efter, at en udsendelse har fundet sted. Imidlertid forstår jeg forslaget sådan, at forslagsstillerne ønsker, at det skal være en ved lov fastsat pligt for Danmarks radio at opbevare udsendelserne.

Dette vil formentlig kræve en ændring af radiospredningsloven, og det er dog et spørgsmål, om vi behøver at gå så vidt som at tilvejebringe en udtrykkelig lovhjemmel, når vi tager i betragtning, at Danmarks radio er en offentlig institution, der ledes af et radoråd under kulturministeriets ansvar. Et pålæg, som forslaget indeholder, eller en vedtagelse i radorådet må vel kunne være tilstrækkeligt. Det må i denne forbindelse også erindres, at Danmarks radio allerede gennem flere år på eget initiativ permanent har opbevaret optagelser, der er af særlig dokumentarisk karakter, og som må antages at ville være af betydning for eftertiden, f. eks. mindeudsendelser og historiske tilbageblik.

Med hensyn til forslagets punkt 2 finder jeg det ligesom forslagsstillerne og Danmarks radio, som jeg allerede har sagt, ganske selvfølgeligt, at personer og institutioner, der direkte berøres af en udsendelse, får adgang

til at blive gjort bekendt med udsendelsens indhold inden for en rimelig tid. Det er muligt, at den foreslåede formulering må præciseres noget, men som sagt synes den af Danmarks radio hidtil fulgte praksis på dette område let at kunne tillempe, så den svarer til det af forslagsstillerne ønskede.

Danmarks radio har givet mig følgende oplysninger om den hidtil fulgte praksis:

For kopier af radioudsendelser har været opstillet som betingelse for det første, at andrageren har forbindelse med programmet som ophavsmand, f. eks. som forfatter, komponist eller foredragsholder, eller som medvirkende, f. eks. som kapelmester, solist eller diskussionsdeltager, eller at andrageren er en institution eller virksomhed, som udsendelsen specielt beskæftiger sig med, f. eks. reportager fra jubilæer, eller at andrageren ønsker at benytte kopien som gave til en person, der opfylder disse lige nævnte betingelser, eller at han skulle være en nær slægting af en afdød person, der også opfylder disse betingelser. For det andet har man stillet som betingelse, at andrageren, hvor det er praktisk muligt, fremskaffer de medvirkendes, respektive de andre medvirkendes, skriftlige samtykke.

Med hensyn til kopier af fjernsynsudsendelser, normalt filmkopier, er sådanne kun rent undtagelsesvis udleveret til andre end statslige eller andre offentlige myndigheder, der har haft interesse i at rekvirere et arkiv-eksemplar til rent intern brug, og hvor tredjemand har følt sig krænkede gennem en udsendelse, har man undtagelsesvis udleveret lyd kopi af radioudsendelser. Den normale fremgangsmåde i disse tilfælde har dog været at arrangere aflytning eller forevisning for den pågældende. Hvor ønske er fremsat om at stille en kopi til rådighed til brug for retssager, er der normalt krævet retskendelse for kopiudleveringen. For radiobåndkopier kræves normalt en afgift på 50 kr. og for TV-film refusion af de konkrete kopiudgifter. Ud over kopiudlevering efter de foranstående regler har der i forbindelse med folketingsvalgudsendelser været stillet kopier af valgudsendelsernes lydside eller stenografiske referater til samtlige politiske partiers rådighed.

Så vidt Danmarks radio.

Den praksis, som Danmarks radio følger på disse felter, svarer ret nøje til de regler,

[Ministeren for kulturelle anliggender.]

der følges i Sverige og Norge; men med hensyn til punkt 3 i forslaget er det min opfattelse, at dette er så vidtgående udformet, at det ikke kan gennemføres i den foreslåede form uden en ændring af ophavsretsloven, og den ville der være principielle betænkeligheder ved at gennemføre. Jeg vil dog alligevel mene, at man må kunne nå frem til en tilfredsstillende løsning ved at begrænse en eventuelt kommende ordning til at omfatte en ret til adgang til optagelser af diskussionsudsendelser vedrørende økonomiske, politiske eller religiøse spørgsmål. I så fald vil ophavsretslovens § 24 i vidt omfang give adgang til fri gengivelse af den pågældende udsendelse.

Men punkt 3 trænger til en nærmere undersøgelse, og jeg tror som sagt, at det vil være muligt at finde frem til en formulering, der giver befolkningen en rimelig adgang til udsendelser af den nævnte art, uden at vi behøver at komme i konflikt med ophavsretsloven eller Bernerkonventionen; det er jo netop dette spørgsmål, der for øjeblikket undersøges i ophavsretsrådet, og enhver med kendskab til disse ting ved, at det er en lov, der er af betydeligt omfang og betydelig vanskelighed, så det er ikke urimeligt, at der er brugt et par måneder til det indtil videre.

Radioen og fjernsynet får en stadig mere central placering i den løbende debat om alle vigtige samfundsspørgsmål. Jeg forstår af forslaget, at man ønsker større sikkerhed for, at udsendelser, der kan få historisk betydning, opbevares som det væsentlige kildemateriale, det vil være for eftertidens samfunds- og historieforskning. Danmarks radio er af den opfattelse, at et officielt arkiv til permanent opbevaring af radioens udsendelser med henblik herpå dels ligger uden for de opgaver, der påhviler radioen, dels vil blive meget kostbart — men hr. Hastrup kan vel næppe heller mene, at samtlige udsendelser af mere eller mindre lødig eller mere eller mindre tilfældig art skal opbevares i et permanent arkiv.

I hvert fald rejser de drøftede spørgsmål mange problemer af såvel administrativ som økonomisk og juridisk karakter, og det er nødvendigt med en grundig undersøgelse, som må tage sin tid; men jeg vil gerne give tilsagn om, at vi i kulturministeriet skal

gøre vort til, at undersøgelserne ikke trækker unødigt længe ud.

Ordføreren for forslagsstillerne (Hastrup): Ministeren mente, at det var noget forhastet, at dette forslag til beslutning er blevet fremsat for folketinget. Man kan snarere sige, at det er på et temmelig sent tidspunkt, for sådan set indeholder det jo tanker, som måske allerede for mange år siden burde have været drøftet og behandlet her i salen. Når dette forslag er fremsat, skønt ministeren i et svar i spørgetiden den 1. februar gav tilsagn om at lade foretage en undersøgelse af hele spørgsmålet om borgernes adgang til båndoptagelser af radioens og fjernsynets udsendelser, skyldes det, at vi anser det for væsentligt, at folketinget indtrædes i overvejelserne om disse spørgsmål, og at vi gerne ser en hurtig afgørelse, helst således at den principielle beslutning kan træffes inden udgangen af dette folketingsår. Vi ved jo udmærket, at de beslutninger, der ikke træffes inden 1. juni det ene år, som regel ikke træffes før tidligst omkring 1. juni det følgende år.

Forslaget drejer sig alene om adgangen til gengivelser af udsendelser. Jeg vil gerne sige, at når ministeren omtalte det, som om der skulle være tale om et permanent arkiv af alt, hvad der overhovedet udsendes, fremgår det, synes jeg, tydeligt af forslaget, at det, det først og fremmest tager sigte på, er de udsendelser, som har betydning for den offentlige meningsdannelse og for retsbeskyttelsen af borgerne. Forslaget tager ikke stilling til problemerne om radioens ansvar eller radioens pligt til berigtigelser, men der er naturligvis en sammenhæng med disse problemer.

Som bekendt har de nordiske radiochefer i fjor ladet udarbejde nogle berigtigelsesregler, som skal gælde for de nordiske radiofonier. Jeg skal ikke ved denne lejlighed fordybe mig nærmere i, hvad disse regler går ud på, men nøjes med at henvise til, at de forudsætter en slags selvjustits. Reglerne er ikke blot udformet af, men skal også i vid udstrækning administreres af de samme, som de i givet fald skal bringes til anvendelse imod. Det er ikke en almindelig retspraksis og forekommer måske særlig ejendommelig i et tilfælde, hvor der er tale om et monopol,

[Hastrup.]

opbevare radiospredningsinstitutternes optagelse i officielle arkiver på grundlag af deres exceptionelt dokumentariske karakter.

Endelig kunne man måske gå den vej, at radioen og fjernsynet betingede sig ret til at gengive udsendelser, såfremt det kunne forventes om sådanne udsendelser, at de ville få betydning for den offentlige meningsdannelse eller for den historiske forskning. Det har jo aldrig været tanken med ophavsretten, at den skulle beskytte ophavsmænd imod at blive draget til ansvar for, hvad de i skrift eller tale eller på anden måde gav udtryk for.

Der har på forskellig måde i den offentlige debat været henvist til tekniske vanskeligheder. Selv om ministeren ikke henviste til denne vanskelighed, vil jeg gerne sige, at jeg har fået oplysninger fra flere firmaer, som råder over moderne hjælpemidler, der både er anvendelige og forholdsvis billige. Disse henvendelser vil jeg meget gerne stille til disposition for en videre undersøgelse af dette spørgsmål.

Endelig har man rejst spørgsmålet om, hvorvidt radioen selv burde have arkiveringspligten og ekspedere gengivelserne, eller om det burde være et særligt statsarkiv, måske en helt privat virksomhed. Jeg finder det principielt rigtigst, at radioen selv løser denne opgave, men altså ud fra en forpligtelse fastlagt af lovgivningsmagten. Det væsentligste er dog naturligvis, at opgaven bliver løst, og jeg kan dér lige nævne, at i Norge, har jeg set, har et privat firma med den stedlige radiostyrelses godkendelse, omend efter nogen diskussion, oprettet en sådan dokumentationsservice, hvortil interesserede kan henvende sig for at få at vide, hvad der er sagt i norsk radios lyd- og fjernsynsudsendelser. Jeg tror altså, der er mulighed for at løse denne sag; men forudsætningen er naturligvis, at der er den fornødne vilje til stede. Jeg forstod, at den var til stede hos kulturministeren; jeg har ikke altid følt, at den var til stede hos radioen, og derfor tror jeg ikke, det er tilstrækkeligt at sige, at her må radioen selv træffe afgørelsen.

Man kan ofte undre sig, for der er jo ikke grænser for, hvad radioen kan ofre af penge-midler, når det drejer sig om at opføre shows eller operetter og foretage udsendelser

fra fjerne egne af verden eller eksperimenterere med farvefjernsyn og al den slags ting. Men hvor det drejer sig om noget så væsentligt som borgernes retssikkerhed og om at sikre grundlaget for den frie meningsdannelse og den historiske dokumentation, som vi kan overlade til eftertiden, så melder der sig alle mulige vanskeligheder af økonomisk og anden art, så kan det næsten ikke lade sig gøre. Jeg mener altså ikke, det kan være radioen og fjernsynet selv, som skal afgøre dette. Her har folkettinget under hensyn til sit ansvar over for demokratiet en forpligtelse.

Jeg vil gerne takke ministeren for det imødekomende svar, jeg fik, og jeg kan forstå, at der bliver lejlighed til nu at drøfte dette forslag til beslutning i et udvalg, hvor vi så også kan få de fornødne oplysninger.

Niels Matthiasen: Da mit partis ordfører, hr. Per Hækkerup, er forhindret i at være til stede, skal jeg på socialdemokratiets vegne gøre et par enkelte bemærkninger om det foreliggende forslag.

Jeg må sige, at jeg ikke tror, der kan blive tale om voldsomme lidenskaber og uenighed i hele dette spørgsmål. Jeg tror, det er en sag, der egner sig for en drøftelse i et folketingsudvalg. Jeg tror heller ikke, jeg behøver at fremdrage Bernerkonventionen og ophavsretsloven; jeg tror heller ikke på, at man skal være nervøs for, at historiske begivenheder og minder om personligheder ikke opbevares. Jeg er helt overbevist om, at prinsessebrylluppet nok skal være både på lydbånd og på billedbånd til sin tid.

Det, jeg synes er helt afgørende, er punkt 2 om at sikre personer, der er rettet angreb på, eller som er omtalt i radio eller fjernsyn, mulighed for at se de angreb eller den omtale, der har været. Det er et spørgsmål, som man under den ene eller anden form skal finde frem til en løsning af. Det hører vel i og for sig sammen med punkt 4, hvorefter man skal fastsætte, i hvor lang tid udsendelser skal opbevares; man må drøfte, hvor længe man med rimelighed kan lade en sag løbe, inden der af den ene eller anden grund skal være gjort indsigelse.

Så skal jeg kun gøre den bemærkning om punkt 3, at jeg synes, det er et meget vidt begreb, at man skal give pressen og

[Niels Matthiasen.]

andre adgang til gengivelse af udsendelser; „andre“ er et meget vidt begreb. Det næstmeste ville næsten være at lave det hele som genudsendelse på den måde. Her tror jeg man må finde frem til en bedre formulering; jeg husker godt den specielle lejlighed, hr. Hastrup nævnte, hvor der var diskussion mellem undervisningsminister K. B. Andersen og hr. Poul Møller, og det besvær, vi dengang havde med at finde frem til en båndoptagelse. Men vi blev da kloge af skade, så nu har vi alle politiske udsendelser og diskussioner på bånd, og fjernsynets har vi taget på lyd bånd, så hvis hr. Hastrup skulle være i bekneb, er vi da villige til at låne ham sådanne udsendelser. Jeg skal nøjes med i hvert fald at gøre den bemærkning, at vi kan se, der ligger nogle problemer, som vi er parat til at drøfte i et udvalg, hvor vi kan se på tingene.

Ib Thyregod: Det forslag, som er fremsat af hr. Hastrup m. fl., har jo nær forbindelse med det forslag, som for nylig har været fremme i Nordisk Råd om et berigtigelsesinstitut for radio og fjernsyn.

Det er klart, at det problem, som navnlig gør sig gældende her, er spørgsmålet om, hvorledes de personer, selskaber og andre, som på en eller anden måde krænktes af en udsendelse i radio eller fjernsyn, er stillet over for radio og fjernsyn, og hvorledes de kan dokumentere, hvad der er blevet sagt ved den pågældende lejlighed. Det må her være nærliggende at foretage en sammenligning med pressen. For pressens vedkommende har vi en presselov, som fastsætter ganske bestemte ansvarsregler, som vi kender det fra en række retssager, hvorefter redaktørerne er ansvarlige for artikler i bladene, også for læserbreve, og hvori der findes nøje regler om, hvorledes dette ansvar skal placeres. Vi har et pressenævn, vi har afleveringspligt for dagbladene og andre blade, og vi har arkiver, bl. a. på de pågældende blade, men også arkiver i øvrigt til opbevaring af dette materiale. Stillingen over for pressen er derfor ganske klar, og presseloven går helt tilbage til 1938.

Hvis vi derimod ser på radio og fjernsyn, må det være ganske klart, at der her er

tale om et underudviklet område i denne henseende. Vi har ingen regler som presselovens om ansvaret for radio- og fjernsynsudsendelser, hvis tilsvarende tilfælde, som har været aktuelle for dagspressens vedkommende, skulle komme til at foreligge. Vi har nogle publiceringsregler om medarbejdernes pligter i forbindelse med udsendelser bl. a. i TV-aktuelt og TV-avisen om, at det skal være alsidige, kulturelle udsendelser; men vi har ingen regler om, hvorledes ansvaret skal placeres, hvis der sker en overtrædelse af disse regler. Vi har ikke noget nævn svarende til pressenævnet, og vi har ikke noget arkiv svarende til det arkiv, som findes for bladenes vedkommende; der er ingen afleveringspligt, således som vi har det for bladenes vedkommende. Det er derfor ganske klart, at Nordisk Råd har taget fat på noget meget afgørende ved at stille dette forslag om berigtigelser, som rører ved hele spørgsmålet om forholdet mellem pressen på den ene side og radio og fjernsyn på den anden side.

Nu har vi jo dygtige og loyale TV- og radiomedarbejdere, og det har bevirket, at disse spørgsmål heldigvis ikke er blevet aktuelle i større omfang. Der har ikke været konkrete tilfælde, hvor vi kan sige at der har været et afgørende behov for båndoptagelser. Men det er givet, at det er et problem, som vil komme til at foreligge i fremtiden; jeg tænker ikke alene på forbrugerudsendelserne, men også på udtalelser; hvor personer, institutioner, selskaber og firmaer omtales. Det er klart, at der her kan blive en række berigtigelsesproblemer og ansvarsproblemer af forskellig karakter, og i det øjeblik en sådan sag opstår, har vi altså ikke de samme muligheder for at slå fast, hvad der er blevet sagt ved den pågældende lejlighed, som vi har det inden for pressen. Nu har kulturministeren ganske vist redegjort for, at man i et vist omfang opbevarer sådanne udsendelser; jeg forstår, at der er tale om, at man opbevarer bånd af udsendelserne i 30 dage. Men der kan meget vel gå længere tid, inden spørgsmålet om det nærmere indhold af en udsendelse bliver aktuelt, og der tiltrænges regler ikke alene for opbevaring af fjernsyns- og radiobånd, men også for ansvaret i disse tilfælde. Derfor må det være naturligt, at det pro-

[Hastrup.]

der er frigjort fra den justits, som konkurrence ellers ville have været i stand til at udøve.

Til Nordisk Råds netop afsluttede session var der da også indbragt et medlemsforslag, som gik ud på, at pligten til at berigtige ikke burde fastsættes alene af radiocheferne eller radiostyrelserne, men forankres i udtrykkelige lovbestemmelser. Så længe dette forslag var til behandling i Nordisk Råd, var det naturligt ikke at komme ind på denne side af sagen, og behandlingen var ikke afsluttet, da det forslag, vi her behandler, blev fremsat. Resultatet af afstemningen i Nordisk Råd blev imidlertid det ejendommelige, at til trods for, at 31 medlemmer stemte for, medens 30 stemte imod, var forslaget alligevel bortfaldet, fordi et medlem, som var til stede i salen under afstemningen, hverken stemte for eller imod. Dette hverken at stemme for eller imod er altså i Nordisk Råd det samme som at stemme imod — man kan forestille sig, hvilke virkninger det kunne få, om den samme regel gjaldt ved afstemninger her i salen. Nu forholder det sig imidlertid således, at en afstemning i Nordisk Råd er uden forpligtelse for medlemslandene, enten et forslag er vedtaget eller forkastet. Der er derfor ikke noget i vejen for, at folketinget kan vedtage en beslutning om at fastlægge berigtigelsesregler for radio og fjernsyn i særlige lovbestemmelser, navnlig når man tager i betragtning, at den væsentligste af indvendingerne mod det forslag, der var til behandling i Nordisk Råd, netop gik ud på, at der på andre, men sammenhængende områder består uensartede retsregler i de nordiske lande; f. eks. har Sverige ikke en særlig presselov, således som det er tilfældet i Danmark.

Det logiske må vel være, at i hvert fald de lande, der har en presseansvarlighedslov, gennemfører en tilsvarende lovgivning for radio og fjernsyn. I øvrigt var det interessant at konstatere, at den tidligere mangeårige formand for radiorådet, folketingets nuværende højttærede formand, var blandt dem, som stemte for det forslag, som altså blev vedtaget, men dog var bortfaldet i Nordisk Råd.

Som denne sag er forløbet med hensyn

til ansvarsreglerne, må det konservative folkeparti — det vil jeg gerne sige — forbeholde sig senere her i tinget at fremsætte forslag om for Danmarks vedkommende at fastlægge berigtigelsesregler i særlige lovbestemmelser. Men hvad enten et sådant forslag nu vedtages eller resultatet bliver, at man nøjes med de af radiocheferne fastlagte regler, har det dog lige stor betydning at få åbnet adgang til gengivelser af radioens og fjernsynets udsendelser. Uden en sådan adgang til nøjagtigt at erkyndige sig om, hvad der er udsendt, sagt eller vist, kan berigtigelsesregler nemlig nemt blive noget i retning af en skueret, fordi der i så fald savnes den umiddelbare mulighed for at tilvejebringe dokumentation for et ønske eller et krav om berigtigelse. Det er jo ikke sådan, at enhver, der pludselig overraskes af eller stødes over et eller andet i udsendelserne, altid har en stenogramblok eller en båndoptager lige ved hånden; ingen kan desuden følge 3 programmer på den samme tid. Ofte er det af andre, man får at vide, hvad der er sagt eller sendt. Men hvem kan nøjagtigt gengive, hvad der straks sådan svæver bort i æteren? Radio- og fjernsynsudsendelserne efterlader et indtryk, men det kan ikke fastholdes i sin fuldstændige nøjagtighed på samme måde, som det er tilfældet med en avisartikel. Hvad der nedfældes på tryk, kan man jo altid læse på ny eller rekvirere og derved komme til at læse. Aviserne kan ikke løbe fra deres ansvar for den måde, hvorpå de forvalter det frie ord, men det kan radioen og fjernsynet.

Kulturministeren nævnte de retningslinjer, som gælder for radioens udlevering af gengivelser. Det er første gang, disse retningslinjer er blevet omtalt offentligt, og det havde derfor naturligvis interesse at høre dem. Jeg hørte bl. a., at der blev sagt, at hvis tredjemand følte sig krænkede, kunne vedkommende undtagelsesvis få udleveret lyd kopi af radioudsendelser. Det synes jeg altså ikke er tilstrækkeligt, hvis jeg må sige det. Jeg vil gerne nævne, at jeg i anledning af denne sag har fået en henvendelse netop fra en sådan tredjemand, som for nogen tid siden i radioen blev beskyldt for at have misbrugt penge, der var stillet til rådighed af staten. Det var en højst alvorlig beskyldning, som i øvrigt ikke blev fremsat af en

[Hastrup.]

af radioens medarbejdere, men af en person, som udtalte sig under en diskussion i radioen. Den således sigtede, altså denne tredjemand, havde ikke selv hørt udsendelsen, men erfaret om den gennem nogle bekendte.

En henvendelse til radioen om tilladelse til at aflytte båndoptagelsen af udsendelsen gav imidlertid til resultat, at radioen sagde nej, det kunne ikke lade sig gøre, og hvis det ikke på anden måde ved et tilfælde var lykkedes at skaffe båndoptagelsen, så havde den pågældende ikke haft nogen mulighed for at rense sig. Jeg mener ikke, det kan være rimeligt, at radioen skal være så lidt forpligtet, endog i tilfælde, hvor tredjemands anseelse og ære sættes på spil.

Forslaget her går imidlertid også ud på, at der under hensyn til den offentlige meningsdannelse gives pressen og andre adgang til nøjagtige gengivelser af debatter, foredrag, kommentarer el. lign. vedrørende økonomiske, politiske eller religiøse spørgsmål. Jeg forstod, at det var det punkt i forslaget, ministeren var mest betænkelig ved. Men det er en meget vigtig side af sagen, som man nok kunne fordybe sig i, hvis der var lidt mere taletid til rådighed. Lad mig henvise til, hvad Günther Anders skriver i bogen „En falsk Verden“. Han siger:

„Når verden taler til os, uden at vi kan tale til den, er vi dømt til orddøden, stumheden og altså ufriheden.“

Den offentlige debat har helt ændret karakter, efter at dens tyngdepunkt er ført over i radioen og fjernsynet. Replikken er kvalt, svaret udebliver for den, der sidder og lytter og hører. Alene aviserne og de personer, som uafhængigt af radio og fjernsyn deltager i den offentlige debat, kan — endda kun nødtørftigt — søge at skabe en vis balance. Men forudsætningen for denne balance er, at der er mulighed for at konstatere, hvad der rent faktisk udsendes gennem radio og fjernsyn. Ønsker vort samfund at sikre et sundt grundlag for den offentlige debat, må det nødvendigvis tilvejebringe denne forudsætning.

Der er mange eksempler på, at den offentlige debat efter radio- og fjernsynsudsendelser kommer på vildspor, alene fordi der er strid om, hvad der rent faktisk er sket eller

erklæret i udsendelserne. Jeg kan huske, at dette forhold for nogle år siden ramte en fjernsynsdebat mellem undervisningsminister K. B. Andersen og folketingsmand Poul Møller. Efter udsendelsen blev det hævdet, at hr. Poul Møller havde udtalt sig på en måde, som han ikke selv kunne vedstå. Radioen havde ikke en gengivelse af udsendelsen; men diskussionen, som optog mange her i landet, fortsatte i 3 uger på det forkerte grundlag. Først derefter lykkedes det, på ny ved et tilfælde, at fremskaffe en privat optagelse af denne udsendelse. Den bekræftede, at hr. Poul Møllers egen opfattelse og udlægning af, hvad han havde sagt, var den rigtige. Men skaden var sket igennem disse 3 uger, og den stod ikke til at ændre.

Gengivelserne af udsendelserne har i øvrigt også stor betydning for den historiske forskning. Må jeg i fortsættelse af det, ministeren sagde om denne side af sagen, sige, at det jo for nylig vakte ret stor opmærksomhed, da det konstateredes, at fjernsynet uden at sikre sig anden form for filmisk kopi havde slettet båndoptagelsen af valgudsendelsen den 20. november i fjor, skønt det dog måtte siges at være en valgudsendelse af betydelig interesse. Forholdet er det, at fjernsynet og radioen i mangt og meget ligefrem er blevet det sted, hvor begivenhederne finder sted og afgørende og bestemmende udtalelser om den videre udvikling fremsættes; måske udtalelser af lige så stor betydning som f. eks. udtalelser her i tinget; men ingen har altså sikret eftertiden adgang, fordi der ingen pligt er til at arkivere.

Kulturministeren kom også ind på spørgsmålet om ophavsretten og har tidligere henvist til, at Bernerkonventionen skulle være en hindring for at give adgang til gengivelse af udsendelser. Jeg erkender, at her er problemer, og udviklede problemer, som naturligvis må undersøges. Men jeg vil gerne henvise til, at i konventionens art. 9 hedder det, at aktuelle artikler vedrørende økonomiske, politiske eller religiøse spørgsmål kan gives i pressen, medmindre gengivelse måtte være udtrykkeligt forbeholdt. Art. 10 giver adgang til at citere kunstneriske værker med henblik på reportage om aktuelle begivenheder — en adgang, som radioen jo i øvrigt selv benytter — og art. 11 fastslår, at der ved lov kan gives adgang til at

[Ib Thyregod.]

blem, som det her foreliggende forslag og Nordisk Råds forslag peger på, tages op til en bredere løsning.

Der er blevet peget på bestemmelserne i ophavsretsloven, og kulturministeren har ved en tidligere lejlighed citeret Bernerkonventionen og nu også radioloven; jeg skal kort nævne nogle af de bestemmelser, som er aktuelle i forbindelse med det problem, vi her diskuterer.

Der findes for det første i ophavsretsloven en bestemmelse i § 12, som siger, at arkiver og biblioteker har adgang til uden hensyn til ophavsretten at tage de nødvendige fotokopier til brug for deres udlånsvirksomhed. Endvidere findes der i ophavsretslovens § 17 en bestemmelse om, at der kan optages bånd, f. eks. af radio eller fjernsyn, skoleudsendelser og lignende, til brug for båndcentraler eller anden undervisningsbrug, og endelig findes der i § 24 den bestemmelse, som kulturministeren nævnte, hvorefter der ikke foreligger nogen krænkelse af ophavsretten ved, at man giver offentlige forhandlinger; dette gælder også, hvis de finder sted i TV og radio. Men det siges udtrykkeligt i bemærkningerne til § 24, at dette gælder ikke, hvis der ikke er tale om offentlige diskussioner; det vil sige, at hvis der f. eks. har været en valgudsendelse eller en anden diskussion i radio eller fjernsyn, som ikke i øvrigt er offentlig, så gælder § 24 ikke. Endelig er der bibliotekslovens § 3, som indeholder regler om biblioteksafgift, for så vidt angår anvendelsen af forfatternes bøger ved udlån.

Jeg tror, man må indrømme, at disse bestemmelser i ophavsretsloven og biblioteksloven ikke er fuldt tilfredsstillende, hvis man vil gennemføre en ordning på dette område. Ophavsretsloven var i sin tid genstand for en fælles nordisk behandling; der blev fremsat enslydende lovforslag i de forskellige nordiske lande, og lovgivningen blev gennemført ved et nordisk samarbejde, hvor der var møder mellem folketingsudvalgene indbyrdes. Jeg var selv medlem

af det folketingsudvalg, der beskæftigede sig med ophavsretsloven, og jeg tror, man må sige, at hvis man skal gennemføre en videregående ordning, bliver det nødvendigt at foretage en ændring i ophavsretsloven, således at man kan opbevare og anvende disse bånd af hensyn til personer, som af de grunde, som her er omtalt, har interesse deri.

Man kan derefter rejse det spørgsmål, som kulturministeren tidligere har rejst, nemlig om en sådan ændring vil være i strid med Bernerkonventionen; men efter art. 11, som har været omtalt, mener jeg ikke, det ville være i strid med Bernerkonventionen. Jeg tror også, at der på fælles nordisk basis vil være grundlag for at optage dette spørgsmål, som naturligvis er af tilsvarende karakter i de øvrige nordiske lande, og som derfor også er taget op af Nordisk Råd, som det her har været omtalt.

Problemerne i forbindelse med opbevaring af disse optagelser kan naturligvis løses. Det er klart, at det er et økonomisk problem at opbevare båndene i længere tid. Sorteringen af, hvilke af disse fjernsyns- eller radiobånd der skal opbevares, er jo også et problem; men det må kunne løses på en sådan måde, at man har mulighed for både af historiske grunde og af hensyn til den enkelte borger, som på en eller anden måde krænkes eller kan blive krænket af sådanne udsendelser, at have dette materiale til disposition.

Jeg forstår, at kulturministeren netop har besluttet at nedsætte en radiokommission, som skal tage forskellige spørgsmål op i forbindelse med radio og fjernsyn. Jeg tror, det ville være rart, hvis man kunne løse disse spørgsmål uafhængigt af denne kommission, og jeg har også forstået, at det heller ikke er med i kommissoriet for denne radiokommission.

Jeg tror altså, at der fremover vil være et behov for, at man opbevarer sådanne udsendelser, så at de personer, som deltager i den offentlige debat om disse pro-

[Ib Thyregod.]

blemer, får lejlighed til at høre og se optagelserne, og så at navnlig de personer, der berøres af dem, får en sådan adgang. De regler, som på nuværende tidspunkt følges, og som kulturministeren nævnede, kan næppe være tilstrækkelige. Jeg forstår også, at man har den ordning i øjeblikket, at alle henvendelser om bånd og lignende skal behandles på grundlag af en ophavsretlig undersøgelse, inden der tages stilling. Jeg tror, man må gå videre, og jeg tror, at det forslag, som foreligger her i sammenhæng med det forslag, som er fremsat i Nordisk Råd, vil danne et nyttigt grundlag for en sådan undersøgelse. Jeg håber på et positivt resultat af det udvalgsarbejde, som skal foregå.

Gert Petersen: Forslaget rører jo ved en række saglige problemer, og det har krav på en saglig behandling. Jeg hører, at kulturministeren har nedsat eller agter at nedsætte en kommission til behandling af en række problemer, hvori også dette indgår, og man må vel så under udvalgsarbejdet i forbindelse med forslaget her se, hvordan disse initiativer lader sig forene. Men jeg vil gerne her på SF's vegne gøre nogle ganske få bemærkninger til selve forslaget.

Hvad angår de to første punkter, må man vel anse dem for rimelige. Det er klart, at det ikke bare er nødvendigt, at Danmarks radio opbevarer historiske udsendelser eller udsendelser af historisk karakter — det kan i øvrigt være lidt vanskeligt lige i øjeblikket at afgøre, hvad det er, der har historisk karakter; men det er vel et problem, som lader sig løse — men også en række andre udsendelser. Her har man altså tidligere haft den beklagelige skik at destruere bånd eller måske ikke optage bånd af udsendelser, som man vel nok havde kunnet forudse kunne komme til at spille en betydelig rolle for den offentlige debat — jeg tænker her på optagelse af valgudsendelser og valgdiskussioner. Men jeg har forstået, at det er en skik, man har forladt til fordel for en bedre og mere forudseende. Der vil naturligvis være et stort spørgsmål i forbindelse med afgrænsningen af, hvad der skal opbevares, og jeg har nu forstået på hr. Hastrup, at det ikke er forslagsstillernes tanke, at man simpelt hen

skulle opbevare alt; jeg forstår, at man ikke foreslår, at der skal laves et rigsarkiv for radio- og TV-udsendelser; det ville også få ganske mærkværdige konsekvenser, om man skulle opbevare hitlister, og hvad nu de mange mærkelige ting hedder, som bliver udsendt gennem radioen.

Det må nok være et temmelig begrænset område, man skal opbevare, og mon det er så meget mere end det, som man i forvejen opbevarer? Jeg ved, der er problemer med TV-avisen, Ugens Ekko og den slags udsendelser, og der kommer også økonomiske problemer ind i billedet; det er dyrt at optage billedbånd, og det kan blive en ret alvorlig historie i økonomisk henseende. Men som hr. Hastrup siger, må vi ofre noget for denne sag; dog må vi alligevel se på, hvor meget den slags vil koste.

Også punkt 2 forekommer der mig at være rimelighed i; det er dette, at personer, der direkte berøres af en udsendelse, har ret til nøjagtig gengivelse af den pågældende udsendelse — sagt i parentes: mon det relevante og det væsentlige ikke er opbevaring af lydbandene? Jeg tror ikke, billedbandene har nogen større praktisk betydning i denne forbindelse. Det vil også, så vidt jeg da har forstået, forenkle det hele en hel del. Men det er et rimeligt forlangende, som jeg ikke tror mange vil være uenige med forslagsstillerne i.

Derimod forekommer punkt 3 mig at skyde temmelig langt over målet; herved ønsker man at give

„... pressen og andre, som af hensyn til den offentlige meningsdannelse udtrykker ønske derom, adgang til gengivelse af udsendelser; herunder debatter, foredrag, kommentarer el. lign., vedrørende økonomiske, politiske eller religiøse spørgsmål.“

Jeg spekulerede på, hvad de sociale og kulturelle spørgsmål havde gjort, siden de ikke var med; men det betyder måske ikke så meget. Jeg tror under alle omstændigheder, at det er lagt alt for bredt an; det vil give en lang række praktiske vanskeligheder, og det er også spørgsmålet, om det principielt er rigtigt. Man må tage hensyn til den forskel, der er imellem presse, dagspresse, ugepresse og radio-TV som media, og det er jeg ikke helt sikker på man gør med det. Under alle omstændigheder måtte

[Gørt Petersen.]

man begrænse den kreds, der kunne få adgang, og man måtte også begrænse de udsendelser, der var mulighed for at få adgang til, altså som blev optaget på bånd. I øvrigt kunne man løse dette problem med publikationer fra Danmarks radio, hvor væsentlige udsendelser af politisk osv. karakter, foredrag o. lign. blev gengivet — den slags ting har man jo i det store udland — men det ville blive kostbart, og så er spørgsmålet, om man vil ofre det, det koster, når det gælder den fri meningsdannelse; men det falder naturligvis uden for forslaget rammer at drøfte dette. Hvad punkt 4 angår, så ligger der deri, så vidt jeg kan se, i og for sig en række forbehold i forhold til det øvrige, som gør, at der sikkert kan komme en saglig udvalgsdrøftelse ud af det hele.

Erik Hansen: Da mit partis ordfører, hr. K. Helveg Petersen, er forhindret i at være til stede, skal jeg på hans vegne fremkomme med nogle udtalelser om forslaget.

Det kan siges, at forslaget har interesse på to felter: dels på det område, man arbejder med under benævnelsen samtidshistorie, dels i spørgsmålet om retssikkerheden. Det radikale medlem af radiorådet, tidligere folketingsmedlem hr. Helge Larsen har i en artikel i Politiken anbefalet, at der gennemføres regler i retning af det foreslåede af hensyn til samtidshistorikernes arbejde. Radio og TV udgør en så væsentlig bestanddel af den offentlige debat, påvirker så stærkt og er så betydningsfulde for meningsdannelsen, at der er noget skævt i, om dette materiale ikke opbevares, således som det sker med bøger, tidsskrifter og aviser. Det siger sig selv, at ikke rub og stub skal bevares for eftertiden. Der er store stofområder i radio og fjernsyn, som eftertiden ingen som helst interesse kan have i; børskurser, varenoteringer, skibspositioner, vejrmeldinger, ligegyldige middagskoncerty, de daglige popudsendelser, hitlister kan der ikke være nogen mening i at opbevare, men det stof, der spiller en rolle for meningsdannelsen, må det være rigtigt at opbevare. Jeg må imidlertid advare imod, at det bliver radioens og fjernsynets egne medarbejdere, der skal træffe beslutningen om, hvilket stof der skal bevares, og hvilket stof der skal slettes af båndene. Denne sortering må ske

ud fra saglige arkivmæssige synspunkter; hvilke arkivfolk der skal påtage sig denne opgave, vil jeg nødig tage stilling til på stående fod. Flere institutioner kunne komme på tale; det er et spørgsmål, der egner sig for en saglig behandling i et udvalg.

Der er imidlertid også grund til at lægge vægt på et andet synspunkt i denne sammenhæng: hvor der i en avis, et tidsskrift eller en bog rettes angreb på enkelte personer eller grupper, har de angrebne mulighed for at tage til genmæle; de kan vide, hvad der er blevet sagt, og presseloven yder dem visse garantier. Går det hårdt til, kan de angrebne vide nøjagtigt, hvad de er blevet angrebet for, og kan anlægge sag og få domstolens hjælp, hvis de er angrebet på et forkert grundlag. En lignende beskyttelse har man ikke over for angreb, der rettes i radio og fjernsyn. Det er et afgjort hul i beskyttelsesreglerne; et angreb i f. eks. fjernsynet når flere mennesker mere direkte end et angreb i en enkelt avis, og de angrebne må derfor efter mit partis opfattelse gives mulighed for at blive gjort bekendt med, hvad der rent faktisk er sagt.

Der er imidlertid under den drøftelse i det høje ting, som hidtil har fundet sted, ikke mindst fra den højtærede ministers side fremkommet oplysninger om radioens praksis, der giver mig anledning til yderligere at sige, at det radikale venstre meget gerne og positivt vil se på forslaget i det udvalg, hvis nedsættelse måtte blive udgangen af denne debat.

Diderichsen: Så vidt jeg kender kulturministeren, og det er et gammelt bekendtskab, vil fru en utvivlsomt være fuldstændig enig med forslagsstillerne i de to meget væsentlige hensyn, som danner baggrunden for dette forslag, og som er anført i fremsættelsen, nemlig hensynet til retssikkerheden for den enkelte borger og hensynet til den offentlige debat, så den kan foregå på et nøjagtigt og konkret grundlag, hvilket den i parentes bemærket jo uægtelig ofte trænger til. Det er derfor ikke mærkeligt, at der åbenbart ikke kan opstå store stridigheder om dette forslag, og vi vil da også gerne fra liberalt centrums side udtrykke som vores mening, at vi finder, det er et overordentlig rimeligt forslag, og vi vil da også gerne støtte det

[Diderichsen.]

og være med til at finde frem til en nogenlunde fornuftig ordning.

Det er jo rigtigt, at nyhedsformidlingen og i det hele taget den kulturelle debat på grund af de moderne meddelelsesmidler mere og mere får karakter af, hvad man kunne kalde både monopol og monolog; også når der i radio og fjernsyn anvendes diskussionsformen, er det klart, at det i forhold til seere og lyttere jo alligevel principielt er en monolog sammenlignet med, hvad der kan ske på møder og til dels også i pressen osv. Og netop over for en sådan monopoliseret og monologiseret, hvis jeg må have lov at bruge sådanne kunstord, nyhedsformidling og kulturformidling, er det klart, at det er meget, meget vigtigt at sikre, at der ikke kan ske, også utilsigtet, noget overgreb over for den enkelte borger, så han ikke har mulighed for at få sin ret og sin retssikkerhed beskyttet.

Med hensyn til de enkelte punkter i forslaget, så har kulturministeren jo oplyst, at man fra radioens side vil forlænge opbevaringspligten til 6 måneder, hvilket jeg synes er i sin orden.

Med hensyn til selve opbevaringsprincippet og arkiveringsprincippet kommer jeg til at tænke på, hvad man på det kgl. bibliotek indtil for ganske få år siden havde af opbevaringspligt, som gik så vidt, at man også opbevarede selv alle mulige udgaver af de lejlighedssange, som blev afsunget ved konfirmationer o. lign.; hvis radioen skal gå så vidt, så vil det naturligvis blive et ganske overordentlig omfangsrigt institut, der skal til, med mange ansatte arkivarer osv., men det er vel heller ikke meningen. Jeg må da også i sandhedens interesse tilføje, at det kgl. bibliotek for adskillige år siden er blevet fritaget for en sådan opbevaringspligt.

Men der er problemer her, og jeg finder også, at der på en eller anden måde må findes frem til en arkivordning af en eller anden slags efter bestemte opbevaringsregler; de må sikkert kunne opstilles.

Med hensyn til, hvordan man ellers skal udforme disse regler, så er det naturligvis et praktisk spørgsmål, og det kan naturligvis være vanskeligt at løse, men om det nu skal have form af en lovbestemmelse,

eller det skal ske på anden måde, det vil man sikkert i udvalget kunne finde frem til; jeg skal ikke her komme nærmere ind på det.

Må jeg med hensyn til forslaget punkt 3 sige, at jeg synes, det er det uheldigst formulerede afsnit i forslaget. Jeg giver hr. Niels Matthiasen ret i hans syn på formuleringen: giver pressen og andre, som af hensyn til den offentlige meningsdannelse udtrykker ønske derom osv. Hvis der nu er tusind mennesker, som af hensyn til den offentlige mening udtrykker ønsket, skal de så alle sammen forsynes med gengivelser af bånd, eller hvordan har forslagsstillerne tænkt sig noget sådant? Det må sikkert præciseres noget nøjere. Dertil kommer, at med hensyn til den sidste del af punkt 3, hvor det hedder: „vedrørende økonomiske, politiske eller religiøse spørgsmål“, synes jeg også, at disse tre hver for sig vigtige områder er lidt tilfældigt valgt, for der er da også f. eks. videnskabelige områder; der er etiske, moralske områder; der er et meget vanskeligt område, som hedder det æstetiske område eller det kunstneriske område, hvor der kan blive problemer med ophavsret eller den slags ting; men jeg synes, man skal se at få en lidt nøjagtigere, mere systematiseret fremstilling af de områder, der kan være tale om med hensyn til disse ting.

Så vil jeg gerne slutte med at sige, at et meget vigtigt punkt, som flere af ordførerne jo også har været inde på, er spørgsmålet om berigtigelsesmulighederne, mulighederne for så at sige at få optaget dementier, hvis der er blevet fremsat synspunkter, som krænker den enkelte, og som man ikke kan kendes ved eller på anden måde har en rimelig ret til at få korrigeret; jeg skal ikke gå nærmere ind på det, men blot understrege ligesom flere af de øvrige ordførere, at man må have opmærksomheden meget nøje henvendt på dette punkt. Jeg vil gerne bede ministeren om at søge at nå frem til en virkelig forsvarlig ordning også med hensyn til at få denne berigtigelsesret frem i forhold til den monopoliserede kulturformidling i radio og fjernsyn.

Ministeren for kulturelle anliggender (*Bodil Koch*): Jeg vil gerne takke de forskellige ordførere for deres indlæg.

[Ministeren for kulturelle anliggender.]

Jeg tror, jeg begyndte med at sige, at forslaget måske var lidt forhastet, fordi man uvilkårlig tænker: kunne De ikke lade os gøre vore undersøgelser færdig først; men jeg deler ganske synspunktet, at det er udmærket — og det viser sig jo også, at der er en bred interesse herfor — at man nu i et folketingsudvalg drøfter disse ting.

Hr. Hastrup var en del inde på ansvarlighedsreglerne, men gjorde selv opmærksom på, at de jo ikke hører til her i dag; hele dette problem, som jo har været drøftet meget i Nordisk Råd, behandles nu i justitsministeriets straffelovråd, det ved vi jo nok. Men med hensyn til berigtigelserne, som flere har været inde på, har radioen i december sidste år nedsat et uvildigt nævn, således at hvis radioen nægter folk at berigtige noget, de mener de er blevet krænket ved, så kan de klage til dette nævn og få berigtigelsen, og hvis de ikke er tilfredse med berigtigelsen, så kan de klage en gang til.

Der har været, synes jeg, hvis jeg må bruge det udtryk, snertet en lille smule til radioens gode vilje i nogle af indlæggene, og det mener jeg er virkelig galt; hvis radioen har vist sig tilbageholdende over for disse problemer, så skyldes det jo én ting: at de dér mere end nogen anden ser på forhånd, hvilken enorm arbejdskraft det vil kræve, og hvilke enorme ekstraudgifter det vil føre med sig; jeg kan bl. a. nævne, at hvis man bare skulle reproducere billedoptagelserne, så skulle man anskaffe nye apparater, efter hvilken kvalitet man ville bruge, til en værdi af fra 450.000 kr. helt op til 1½ mill. kr., og at hver optagelsestime koster et sted mellem 700 kr. og 1.000 kr.; man bliver helt hæs ved tanken om, hvad det kunne føre til, men alle disse problemer må man nu se på.

Hr. Hastrup var inde på, at hr. Poul Møller — og det erindrings vi jo alle — havde besværet med at finde ud af, hvad der egentlig var sagt; jeg er ked af det, hvis det var ved det sidste eller næstsidste valg, men så vidt jeg ved, er alle valgudsendelserne fra 1964 og 1966 optaget for socialdemokratiets partikontor, og hvis det skulle knibe med at få at vide, hvad der er sagt, så tror jeg, jeg på partiets vegne kan invitere Dem til at dykke ned i båndene og se, hvad der er sagt; for at

man må kunne finde frem til det på så vigtige områder, det er der jo ikke en af os her der er uenig i.

Jeg er lidt forbavset over den atmosfære, man på en måde har lagt om disse medier; vi ved jo alle sammen, hvor afsindig vigtigt et folkeoplysende og formidlende element både radio og fjernsyn er, men jeg tror virkelig, at man næsten er inde på at tale for meget om de monopoliserede meninger og de monologiserede meninger, for jeg ser da på en måde snarere radio og fjernsyn som en vældig udspændthed af det frie ords talerstol, og debatten går jo dog videre, den går videre i dagspressen, i læserbreve, den går videre i familiegrupperne, på arbejdspladserne, og dér ser jeg mere den egentlig levendegørende værdi og den store mulighed for disse massemedier; og for mig er der noget helt mærkværdigt i, at man nu skulle dynde det ind i mægtige arkiver, bortset fra disse ting af exceptionel historisk og dokumentarisk værdi.

Men jeg synes ikke, at der er nogen grund til i og for sig at forlænge debatten her, da alle jo er oplagt til og ivrige for at drøfte forslaget i et udvalg. Kun vil jeg lige sige, at hr. Ib Thyregod var inde på to vigtige paragraffer i ophavsretsloven, og jeg kunne måske sige i en parentes, at jeg skal ikke gøre mig vigtig på dem, for det er jo først for nylig, jeg har haft lejlighed til at prøve at sætte mig ind i dette indviklede område; men spørgsmålet er jo, hvilket forhold bestemmelsen i § 11 i ophavsretsloven, som siger, at i enkelte givne fald kan man få en privat gengivelse, har til den bestemmelse i § 22, der taler om, at radioen må optage på bånd, men kun med det specifikke formål, at det skal udsendes.

Men alt dette må man nu snakke om, og så må vi jo også håbe, at de lærde herrer i ophavsretsrådet hurtigt vil give os nogen vejledning om deres syn på sagen, og at det så må gå sådan, at de lærde herrer ikke har lige så mange meninger, som de er lærde til, for det er jo ikke altid så entydigt.

Ordføreren for forslagsstillerne (Hastrup):
Jeg vil gerne takke de forskellige ordførere og også på ny ministeren for den positive holdning til dette forslag til beslutning og udtrykke håb om, at det må give sig konkret udslag i et hurtigt udvalgsarbejde. Her drejer

[Rastrup.]

det sig jo kun om en principbeslutning; den videre udformning af selve principperne er overladt til kulturministeren, således at man vil kunne få en principbeslutning inden den 1. juni i år for ikke først at få den til den 1. juni næste år.

Jeg har ikke så forfærdelig mange bemærkninger at gøre. Både kulturministeren og hr. Niels Matthiasen var så venlige at henvise mig til socialdemokratiets arkiv, for så vidt angik gengivelser af valgudsendelserne, idet jeg gik ud fra, at invitationen til at se arkivet ikke gjaldt sådan i al almindelighed, for det er måske nok af interesse, men jeg tror, hr. Niels Matthiasen og kulturministeren selv vil erkende, at dette kan ikke være en tilfredsstillende ordning for en officiel institution som radioen og fjernsynet.

Hr. Niels Matthiasen beroligede mig med, at historiske udsendelser nok skulle blive bevaret, og pegede i den forbindelse på prinsessebrylluppet. Jeg forstår, at for hr. Niels Matthiasen vil prinsessebrylluppet blive en større historisk begivenhed end valget den 22. november 1966, for den udsendelse er jo i hvert fald ikke bevaret; så meget ved vi.

Men i øvrigt vil jeg gerne sige, at jeg forstår debatten på den måde, at man i al almindelighed godt kan tilslutte sig punkt 1 og punkt 2 og for så vidt også punkt 4 i forslaget, altså det, der drejer sig om selve arkiveringen, og det, der drejer sig om retsbeskyttelsen af den enkelte borger, og også henvisningen til den praktiske udformning, men at der er betænkeligheder, for så vidt angår punkt 3, dog ikke betænkeligheder af en sådan art, at man helt afviser, at også andre end dem, der ligefrem kan anlægge en injuriansag mod radioen, skal kunne have adgang til sådanne udsendelser. Må jeg have lov til at sige, at hvis det teknisk kunne lade sig gøre og det viste sig, at det faktisk lod sig praktisere uden alt for meget besvær og uden alt for store omkostninger, hvad ville der så i og for sig være i vejen for, at man gav alle adgang til sådanne arkiver? Jeg har selv i en årrække af mit liv været ansat i et stort bladhus, der havde et arkiv, hvor alt, hvad det bladhus havde udgivet igennem årene, fandtes, og for så vidt også arkiv over,

hvad der var skrevet i mange andre aviser, og dér nægtede man aldrig noget menneske adgang til at gå i disse arkiver, selv om det kunne volde besvær, så jeg nærer altså slet ikke den betænkelighed ved at give alle adgang, som er knyttet til selve spørgsmålet om det, om jeg så må sige, mere juridiske i det, men altså udelukkende ud fra den forudsætning: er det praktisk muligt, eller er det ikke praktisk muligt? Og hvis det er praktisk muligt, ja, så synes jeg, at man skulle give hele befolkningen adgang til et sådant arkiv.

Nu nævnte kulturministeren jo et gevaldigt tal for, hvad det ville koste, og man kunne ligefrem fornemme, at kulturministeren blev svimmel her på talerstolen . . . (*Ministeren for kulturelle anliggender* [Bodil Koch]: Vi har jo fået pålæg om at spare, ikke?). Det ved jeg vel, men så synes jeg, kulturministeren skulle gennemgå og se, hvad enkelte af fjernsynets og radioens udsendelser egentlig kan koste. Jeg er ikke i tvivl om, at de tal, som kulturministeren nævnte, ikke lå ret langt fra, hvad bare en enkelt udsendelse af de allerdyreste kan komme til at koste. Det er dyrt, hvad de laver derude, og så siger jeg: om vi så skulle undvære et kæmpeshow eller en kæmpeoperette mod til gengæld at få dette apparat, som altså kan bidrage til at sikre det, som må være fundamentalt, nemlig grundlaget for den offentlige debat og den enkelte borgers retssikkerhed, så synes jeg i og for sig, at denne lille ompostering ville være godt og vel anbragt.

Må jeg ikke sige, at når punkt 3 henholder sig til definitionen økonomiske, politiske og religiøse spørgsmål — hr. Gert Petersen var også inde på dette — så skyldes det, at det er den definition, der bruges i Bernerkonventionen, og dér mente jeg altså man havde fundet en afgrænsning, som ville være nyttig her, hvor det griber ind på ophavsretlige problemer. Jeg går ud fra, at Bernerkonventionens definition af begrebet politisk også omfatter, om jeg så må sige, kulturelt-politiske udsendelser eller artikler og sociale udsendelser.

Ja, jeg tror i øvrigt ikke, jeg har yderligere bemærkninger ud over den ene, at jeg på ny vil sige, at jeg ikke synes, dette kan overlades til radioen alene. Hvis det havde kunnet overlades til radioens egen

[Hastrup.]

afgørelse, så havde denne debat jo ikke været nødvendig, så havde dette forslag til beslutning ikke været nødvendigt, for så havde radioen selv allerede for år siden tilvejebragt denne service. Jeg må give hr. Ib Thyregod fuldstændig medhold i, at de retsregler, som gælder, for så vidt angår aviser, de bør også gælde, for så vidt angår radioen. Jeg vil næsten sige, at de bør navnlig gælde, for så vidt angår radio- og fjernsynsudsendelser, fordi radioen og fjernsynet er et monopol, et monopol i den forstand, at der ikke er andre, der kan etablere radioudsendelser; det er overladt til radioens skøn, hvem der må komme til orde i radioen. Dermed siger jeg ikke noget om, hvordan dette skøn udøves, men skønnet ligger hos radioen, og dermed har radioen dette monopol, og netop fordi det er et monopol, synes jeg, det er dobbelt nødvendigt, at lovgivningsmagten fastlægger reglerne. Det er jo i al almindelighed således, at man netop har skærpede lovbestemmelser på monopolområder, i hvert fald inden for erhvervslivet, og det burde efter min mening også gælde for de områder, hvor det drejer sig om den offentlige debat og sikringen af det frie ord; så lige så vel som jeg tror, at dette må fastlægges i lovregler, så tror jeg også, at det spørgsmålet om berigtigelser, er noget, der må forankres i fastlagte lovbestemmelser.

Ib Thyregod: Kulturministeren nævnede i forbindelse med radio og fjernsyn, at det vel var massemedier, men at diskussionen gik videre i familiekredsen og andre steder. Det er naturligvis rigtigt, at sådan er det, men jeg tror alligevel, vi må indrømme, at både radio og fjernsyn har en meget stor betydning som påvirkningsmiddel over for befolkningen, og det er noget i mange tilfælde meget positivt. Jeg skal blot som eksempel minde om de Grønlandsudsendelser, som vi i sin tid havde i fjernsynet, og som utvivlsomt fik betydning for befolkningens stilling til Grønland og vel også en vis betydning for den grønlandske lovgivning. Jeg kunne nævne andre områder end dette. Men netop fordi radio og fjernsyn har denne vigtige indflydelse, så er det også vigtigt, at man får regler, således at

man, hvis der af en eller anden grund skulle opstå fejl, har et egentligt berigtigelsesinstitut på samme måde, som man har det inden for dagspressen.

Kulturministeren nævnede ophavsretslovens § 11, og jeg vil godt sige om den regel, som vi jo også har diskuteret i sin tid, da vi havde ophavsretsloven til behandling her i folketinget, at den, så vidt jeg kan se, tager sigte på spørgsmålet om private eksemplarer, og det vil sige, at man har lov til, hvis man har en bog, at tage nogle fotokopier af den og uddele dem inden for familiekredsen og måske også til venner og bekendte; men derfra og til at tage det skridt, at man på grundlag af radioens og fjernsynets udsendelser skulle lave kopier, som skal kunne anvendes til et arkiv, tror jeg er at gå for vidt i forhold til ophavsretslovens § 11, så det er nok spørgsmålet, om der ikke kræves lovhjemmel også på dette område.

Der har været nævnt af kulturministeren spørgsmålet om punkt 3 i forslaget, og jeg er da helt klar over, at der er et problem med hensyn til, hvilke personer der skal have adgang til et sådant arkiv; men jeg tror på den anden side, at hvis man foretager en eller anden afgrænsning, hvad enten det nu bliver, som forslagsstillerne har gjort det, eller en anden form for afgrænsning, så vil det blive meget vanskeligt at få alle dem med, som i virkeligheden har interesse i et sådant båndarkiv. Derfor er spørgsmålet, om man ikke mod passende vederlag — og det kan være naturligt både af ophavsretlige og andre grunde — inden for en vis periode skulle give alle, både pressen og andre, adgang til et sådant arkiv.

Jeg er helt klar over, at der også er et problem om omfanget af de ting, der skal med; det har jeg allerede nævnt. Og det er jo også klart, at der bliver en række ting, som det ikke er nødvendigt at have med i et sådant arkiv.

Ministeren for kulturelle anliggender (Bodil Koch): Jeg vil blot ganske kort sige, at det glæder mig, at hr. Ib Thyregods bedømmelse af forholdet mellem § 11 og § 22 falder sammen med den stilling, jeg har måttet tage til disse ting.

Når jeg tager ordet igen, er det bl. a.,

[Ministeren for kulturelle anliggender.]

fordi jeg vil sige, at jeg tror nu ikke man skal undervurdere udgifterne ved de retningslinjer, man her skitserer. Der kommer jo også et spørgsmål om forfatternes, musikernes og andres ret til ekstrahonorar, når deres forskellige frembringelser udnyttes på denne måde.

Om det skal være radioens skøn, der lægges til grund for, hvad der skal bevares og ikke bevares, det må jo også til drøftelse i udvalget og i kulturministeriet; men jeg vil dog alligevel tage afstand, når man ligefrem siger, at det kan ikke blive sagligt, fordi det foregår i radioen; radioen sidder dog under ansvar for den offentlige mening og med folkevalgte medlemmer i sine afgørende råd.

Jeg skal ikke forlænge debatten yderligere; dette forslag er vist modent til at gå i udvalg.

Hermed sluttede forhandlingen.

Sagens overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (From): Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om ændring af lov om saltvandsfiskeri.

Valgt blev: Poul Dalsager, Hans Lund, Otto Mørch, Axel Ivan Pedersen, Bertel Pedersen, Teichert, Holm Tved, Henry Sørensen, Damsgaard, Jens Frandsen, Kristen Østergaard, H. C. Toft, Jørgen Jensen, Adam Møller, Bjørn Larsen, Vivike og A. C. Normann.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:

Forslag til lov om ændring af lov om saltvandsfiskeri. (Om pligt til i visse tilfælde at løse fisketegn, om oprettelse af en fond til ophjælpning af fiskebestanden samt om opsynsmænd) [af Bjørn Larsen m. fl.]

og

forslag til lov om ændring af lov om ferskvandsfiskeri. (Om pligt til i visse tilfælde at løse fisketegn og om oprettelsen af en fond til ophjælpning af fiskebestanden) [af Bjørn Larsen m. fl.]

Valgt blev: Poul Dalsager, Hans Lund, Otto Mørch, Axel Ivan Pedersen, Bertel Pedersen, Teichert, Holm Tved, Kristen Østergaard, Damsgaard, Søren Jensen, Henry Sørensen, H. C. Toft, Knud Bro, Adam Møller, Bjørn Larsen, Vivike og Erik Hansen.

Første næstformand (From): Der er ikke mere på dagsordenen.

Medlemmer af folketinget Antonsen, Diderichsen, Inger-Lise Bech Hansen og Niels Westerby har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om nedsættelse af tre kommissioner vedrørende forurening.

Medlem af folketinget Astrid Skjoldbo har meddelt mig, at hun ønsker til undervisningsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Agter ministeren i den nærmeste fremtid at foreslå ændringer til folkeskolelovens § 17?“

Medlem af folketinget Gunhild Due har meddelt mig, at hun ønsker til socialministeren at stille følgende spørgsmål:

„Vil ministeren give tinget tilsagn om snarest at komme med en redegørelse om mål og sigte på åndssvageforsorgens personalehøjskole og om personalets arbejdsopgaver og placering i forsorgsarbejdet i øvrigt?“

Disse to spørgsmål vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid efter spørgetiden onsdag den 19. april.

Skriftlig fremsættelse af forslag.

Ordføreren for forslagsstillerne (Antonsen): Hermed har jeg den ære for folketin-